

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 168/2020-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Ondrejom Barnom, advokátom, Zámocká 34, Stropkov, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 5 Tos 88/2019 z 19. septembra 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 5 Tos 88/2019 z 19. septembra 2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 5 Tos 88/2019 z 19. septembra 2019 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Banskej Bystrici **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **921,20 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 23. decembra 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a domáha sa tiež náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Brezno (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 T 31/2013 z 2. septembra 2013 uznaný vinným zo spáchania zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, § 47 ods. 2, § 38 ods. 2, 4 a ods. 8, § 37 písm. m) a § 46 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Keďže bol za trestný čin lúpeže už dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody, v zmysle uplatnenia zásady trikrát a dosť mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 22 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia a bolo mu uložené protialkoholické liečenie ústavnou formou s ochranným dohľadom vo výmere 3 roky.

4. Rozhodnutím okresného súdu č. k. 4 Nt 8/2019 z 15. júla 2019 bol zamietnutý sťažovateľom podaný návrh na povolenie obnovy konania. V ňom sťažovateľ namietal jednak vierohodnosť svedeckej výpovede, na základe ktorej bol v konaní usvedčený, a tak isto závislosť na hracích automatoch, ktorou podľa jeho názoru v čase spáchania skutku trpel, čo malo mať vplyv na jeho trestnú zodpovednosť. Proti rozhodnutiu okresného súdu sťažovateľ podal sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením zamietnutá.

5. Rozhodnutie okresného súdu je vystavané na argumentácii, podľa ktorej všeobecný súd v návrhu na povolenie obnovy konania nemôže znovu preskúmať vecnú správnosť dôvodov odsudzujúceho rozhodnutia. Konanie o povolaní obnovy je zamerané na prieskum toho, či návrh na povolenie obnovy konania obsahuje skutočnosti alebo dôkazy pre súd nové, skôr neznáme, a následne toho, či tieto skutočnosti alebo dôkazy odôvodňujú zásah do právoplatného rozhodnutia. Nové skutočnosti alebo dôkazy musia byť súdu predložené spolu s návrhom na povolenie obnovy zo strany subjektu, ktorý návrh na povolenie obnovy podáva. Za skutočnosti skôr neznáme sa považujú také, ktoré neboli predmetom dokazovania v pôvodnom konaní, objektívne existujú a môžu mať vplyv na zistenie skutkového stavu, či už samy osebe alebo v spojitosti s inými skutočnosťami alebo dôkazmi (prípadne známymi aj z pôvodného konania). Základom pre pozitívne rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania má byť potom dôvodný predpoklad pre možnú zmenu právoplatného rozhodnutia, a ten je daný silou a významom novo tvrdených skutočností.

6. V konkrétnej okrasnej súd uvádza, že sťažovateľ návrhom na povolenie obnovy konania sleduje prehodnotenie už vykonaných dôkazov, pretože znalecké posudky v konaní dostatočne zodpovedali otázky týkajúce sa vierohodnosti výpovede svedka, jeho schopnosti vnímať a reprodukovat' priebeh skutkového deja. Následne uvádza, že skutočnosť, že v čase spáchania trestného činu mohol odsúdený potenciálne trpieť nelátkovou závislosťou v súvislosti s hracími automatmi, nemá vplyv na aplikáciu § 47 ods. 2 Trestného zákona v pôvodnom konaní (trikrát a dosť). Znalci v pôvodnom konaní u odsúdeného nezistili prejavy duševnej poruchy alebo závislosti, ktorá by mohla ovplyvniť jeho konanie.

7. Krajský súd sa v napadnutom rozhodnutí v podstate iba stotožnil s posúdením veci okresným súdom, a preto jeho rozhodnutie nemá z pohľadu konania pred ústavným súdom pridanú hodnotu.

II. Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ podanou ústavnou sťažnosťou tvrdí, že okresný (a následne aj krajský) súd sa v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania odmietli vysporiadať s návrhom, ktorým žiadal vykonať nové znalecké dokazovanie, ktorým by potenciálne mohla byť preukázaná jeho závislosť na hraní hracích automatov, čo by malo vplyv na jeho trestnú zodpovednosť a na uloženie spravodlivého trestu. V konaní zároveň navrhoval nové znalecké skúmanie hladiny alkoholu v krvi poškodeného v čase spáchania skutku z dôvodu, že podľa jeho presvedčenia bol poškodený v čase spáchania skutku v stave ťažkej opitosti (teda neschopný pamätať si okolnosti do detailov), pričom výpoveď poškodeného bola v jeho veci jediným priamym dôkazom a nové znalecké skúmanie by bolo spôsobilé spochybníť jej hodnovernosť.

9. Sťažovateľ poukazuje na to, že je vo výkone trestu, je nemajetný, a preto nie je spôsobilý si požadované znalecké posudky zabezpečiť sám, v čom mu mohli a mali pomôcť súdy [analogicky poukazuje na § 277 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“)]. Tie sa, naopak, jeho návrhmi bezdôvodne odmietli zaoberať. Poukazuje tiež na to, že pri vhodne zvolenom treste je spôsobilý nápravy a v tomto kontexte akcentuje práve svoje osobnostné založenie ako dôvod individuálnej recidívy. Tvrdí, že neexistuje dôvod na jeho celospoločenskú izoláciu, pretože všetky „3 prípady“ sa mu stali počas návštevy pohostinstva a v súvislosti s hraním na hracích automatoch. Do konfliktu sa dostal s ľuďmi v jeho bezprostrednom okolí a vždy vtedy, keď prehral všetky peniaze. *Summa summarum* sťažovateľ svoje konanie neospravedlňuje, ale vzhľadom na vlastnú povahu a okolnosti recidívy sa domáha práva, a to vykonaním nového (ďalšieho) znaleckého dokazovania, spochybníť spravodlivosť uloženého trestu.

10. Z uvedených tvrdení sťažovateľ vyvodzuje, že bolo porušené základné právo uvedené v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu.

III. Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

11. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 168/2020 z 28. apríla 2020 vyhovel žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ustanoveného právneho zástupcu vyzval na odstránenie nedostatkov podania, prípadne na doplnenie ústavnej sťažnosti.

12. Ústavná sťažnosť bola doplnená 29. mája 2020.

13. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 168/2020 z 8. septembra 2020 prijal ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu na ďalšie konanie. V časti smerujúcej proti rozhodnutiu okresného súdu ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie z dôvodu, že využitý opravný prostriedok (sťažnosť) poskytoval sťažovateľovi plnohodnotný prieskum prejednávanej veci.

14. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie. Zároveň účastníkov

konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzval na vyjadrenie, či súhlasia s upustením od ústneho pojednávania pri prejednávaní veci.

III.1. Vyjadrenie krajského súdu

15. Krajský súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril prípisom č. k. Spr 613/20 z 23. septembra 2020. S upustením od konania ústneho pojednávania súhlasil. K veci uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s argumentáciou obsiahnutou v napadnutom uznesení a rozhodnutí okresného súdu. Poukázal tiež na to, že v prípade sťažovateľa ide už o tretiu žiadosť o povolenie obnovy konania, sťažovateľ podal už aj dovolanie na Najvyššom súde Slovenskej republiky, pričom ani v jednom prípade mu súdy nevyhoveli. Z uvedeného dôvodu je krajský súd názoru, že ústavná sťažnosť je neopodstatnená a navrhol, aby ju ústavný súd odmietol, pretože nedošlo k porušeniu žiadneho zo sťažovateľových základných práv.

III.2 Replika sťažovateľa

16. Sťažovateľ právo vyjadriť sa k vyjadreniu krajského súdu nevyužil. S upustením od konania ústneho pojednávania súhlasil.

17. Keďže argumentácia účastníkov konania bola čo sa týka dôvodov vyčerpaná, ústavný súd po ich súhlase podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od konania ústneho pojednávania vo veci samej, pretože od neho nebolo možné očakávať jej ďalšie objasnenie.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

18. Pri preskúvaní napadnutého uznesenia krajského súdu ako súdu sťažnostného a argumentácie v ňom uvedenej ústavný súd vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Taktiež v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri zamietnutí odvolania sa odvolací súd môže obmedziť i na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok ESLP vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, sťažnosť č. 20772/92, body 59 – 60). Už uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Dané východiská nachádzajú svoje uplatnenie aj v konaní všeobecných súdov o návrhoch na povolenie obnovy konania.

19. Podstata prejednáwanej veci spočíva v námietke nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia, teda v zodpovedaní otázky, či sa všeobecné súdy dostatočným spôsobom vysporiadali s posúdením dôvodov sťažovateľom uvedených v návrhu na obnovu konania. Keďže krajský súd sa de facto iba stotožnil s posúdením veci okresným súdom, ústavný súd posudzoval obsah oboch rozhodnutí komplexne.

20. Do obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva

odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Rovnako ESLP pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Krasna c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

21. Sťažovateľ v návrhu na obnovu konania uviedol dve línie tvrdení. V jednej spochybňoval vierohodnosť svedeckej výpovede, na ktorej bolo odsudzujúce rozhodnutie založené. Na tento argument súdy reagovali presvedčivo, poukázaním na výsledky už vykonaného znaleckého dokazovania týkajúceho sa tejto otázky. V druhom rade sťažovateľ tvrdil, že v čase spáchania skutku trpel nelátkovou závislosťou na hracích automatoch, čo mohlo mať vplyv na jeho trestnú zodpovednosť. K uvedenému argumentu súdy uviedli len toľko, že s ním nesúhlasia. Podporne poukázali na to, že pokiaľ sťažovateľ chcel túto skutočnosť tvrdiť ako podklad pre povolenie obnovy konania, mal o tom súdom predložiť dôkaz. Druhým podporným argumentom všeobecných súdov bolo tvrdenie, že z dokazovania vykonaného v pôvodnom konaní vyplýva, že znalci u sťažovateľa nezistili prejavy akejkoľvek duševnej poruchy alebo závislosti.

22. Podstatou návrhu na obnovu konania sťažovateľ nastolil otázku, či sa uložený trest nemíňa jeho účelu. Tvrdil totiž súvislosť medzi trestnou činnosťou a gamblerstvom a tiež to, že z objektívnych dôvodov (nedostatok peňazí) súdu o tejto skutočnosti nevie predložiť dôkaz (znalecký posudok).

23. Podľa § 398 ods. 1 Trestného poriadku ak pre rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania treba na preverenie jeho dôvodnosti niektorú okolnosť vopred objasniť, vykoná potrebné vyšetrovanie predseda senátu alebo na jeho žiadosť niektorý iný orgán činný v trestnom konaní. Pre takéto vyšetrovanie platia ustanovenia o dokazovaní podľa šiestej hlavy prvej časti.

24. Schopnosti sťažovateľa podložiť svoje tvrdenie dôkazným prostriedkom sa napadnuté uznesenie nevenuje vôbec. Tvrdenie o súvislosti medzi trestnou činnosťou a gamblerstvom všeobecné súdy zamietajú argumentom, podľa ktorého znalecké skúmanie v pôvodnom konaní neodhalilo prejavy závislosti, ktorá by mohla mať vplyv na konanie sťažovateľa. Z obsahu napadnutých rozhodnutí však nevyplýva, či predmetom znaleckého posudzovania v pôvodnom konaní vôbec bolo také skúmanie osobnosti sťažovateľa, ktoré by bolo spôsobilé vyvrátiť tvrdenie o súvislosti trestnej činnosti a istej formy závislosti (teda konkrétne tvrdeného gamblerstva).

25. Odôvodnenie napadnutého uznesenia preto trpí vadou, ktorá z neho robí rozhodnutie arbitrárne. Rozhodujúcim z pohľadu odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov bolo dať sťažovateľovi špecifickú odpoveď na to, z akého dôvodu súdy neboli ochotné pristúpiť k vykonaniu ďalšieho

znaleckého dokazovania (porovnaj bod 20 tohto rozhodnutia, ktorého podstatu odzrkadľuje práve znenie § 398 ods. 1 Trestného poriadku). Až na základe takto artikulovaného dôvodu by bolo možné hodnotiť či kritizovať opodstatnenosť rozhodnutia všeobecných súdov, pretože až tak by bolo možné identifikovať jeho konkrétne dôvody. Uspokojivá odpoveď na položenú otázku naberá na význame o to viac, že trest bol sťažovateľovi vymeriavaný na základe zásady trikrát a dost'.

26. Možno teda uzavrieť, že odôvodnenie napadnutého uznesenia trpí zásadnou medzerou v úsudku. O návrhu sťažovateľa síce napadnuté uznesenie rozhoduje (zamietnutím), ale jeho odôvodnenie obchádza otázku, ktorá bola z pohľadu zachovania základného práva na súdnu ochranu určujúca. Vo výsledku sťažovateľovi nebola daná odpoveď na to, z akého konkrétneho dôvodu mu nebude umožnené domôcť sa obnovy konania (rečou základných práv, domôcť sa prístupu k súdnej ochrane). Zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu je však zaručiť, resp. umožniť každému reálny prístup k súdu, a to po splnení podmienok ustanovených zákonom (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96).

27. Rozhodnutiu súdu musia zodpovedať pádne dôvody na také rozhodnutie. Inak procesné právo stratí svoju základnú funkciu plniť záruku smerujúcu k dosiahnutiu ochrany hmotných práv. Zárukou je uvedenie jasného dôvodu, z ktorého súdne rozhodnutie vychádza. Na základe toho je potom možné verifikovať spravodlivosť výsledku.

28. V zmysle už uvedeného teda ústavný súd konštatuje, že sťažovateľovi bola poskytnutá možnosť domôcť sa obnovy konania iba formálne, prostredníctvom procesného prejednávania jeho podania, ktorým sa obnovy konania domáhal. Na nevyhovenie uplatnenému dôvodu obnovy konania mu ale nebola poskytnutá uspokojujúca vecná odpoveď, na základe čoho možno hodnotiť napadnuté uznesenie ako nedostatočne odôvodnené, čo v dôsledku spôsobilo odopretie prístupu k súdu. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, tak ako je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

29. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci krajskému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (výrok 2). Krajský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Trovy konania

30. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 921,20 eur.

31. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu).

32. Právny zástupca sťažovateľa bol v konaní pred ústavným súdom ustanovený podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Podľa § 37 ods. 2 zákona o ústavnom súde trovy ustanoveného právneho zástupcu znáša štát.

33. Náhrada za stratu času (§ 17 vyhlášky) bola priznaná za 18 polhodín v sume 318,60 eur a cestovné vlastným motorovým vozidlom do miesta výkonu trestu odňatia slobody (§ 15 a § 16 ods. 4 vyhlášky) bolo priznané za 812 km vo výške 227,36 eur (základná sadzba za 1 km jazdy 0,193 eur + náhrada za spotrebované pohonné hmoty na 1 km jazdy 0,088 eur/km, po zaokrúhlení podľa § 7 ods. 9 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov predstavuje 0,28 eur/km).

34. Trovy právneho zastúpenia boli preto priznané v celkovej sume 921,20 €.

35. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

36. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko predsedu senátu Robert Šorl k výroku a odôvodneniu nálezu.

37. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu spravodajca Peter Straka v časti odôvodnenia nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu